GuyAI
מבית GOOL בגרויות

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף תשפ"ב, 2022
מספר השאלון: 22262
שם התלמיד/ה: _____

היסטוריה

שאלון 22262 (אקסטרניים, בית שני)

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה וחצי.
ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה פרק אחד ובו ארבע שאלות.
ענה על שתי שאלות.
(2 × 50) סך הכול – 100 נקודות.
מן השאלות שתבחר לענות עליהן, חובה לבחור לפחות שאלה אחת שיש בה מקור.
שים לב: תלמיד שאושר לו מבחן מותאם לא חייב לבחור בשאלה שיש בה מקור.
ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
ד. המלצה לחלוקת זמן: כ־40 דקות לכל שאלה.
כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.
ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

בית שני – מעם מקדש לעם הספר

ענה על שתיים מן השאלות 1–4 (לכל שאלה – 50 נקודות).
מן השאלות שתבחר לענות עליהן, חובה לבחור לפחות שאלה אחת שיש בה מקור.

1. מקור – הממלכה החשמונאית

(50 נקודות)
(ראו בנספח: קטע 1, קטע 2)

א. לפניך שני קטעי מקור העוסקים בכיבושי החשמונאים וביחסם כלפי האוכלוסייה הנוכרית שנכבשה.
קרא את שני הקטעים וענה על השאלות שאחריהם.
– על פי קטעי המקור, הצג את ההבדל בין שני המנהיגים החשמונאים (שמעון והורקנוס), במדיניותם כלפי האוכלוסייה הנוכרית שנכבשה.
– על פי מה שלמדת, מה הייתה המטרה המשותפת שהנחתה את שני המנהיגים החשמונאים במדיניותם?

(26 נקודות)

ב. בתקופת החשמונאים חלו שינויים בכמה תחומים.
בחר באחד מן התחומים האלה:
– מעמד המנהיג וסמכויותיו
– היחס להלניזם
הצג שתי דוגמאות המבטאות את השינוי בתחום שבחרת, והסבר מדוע שינוי זה עורר התנגדות מצד חלק מן החברה היהודית.

(24 נקודות)

2. מקור – דפוסי השלטון הרומי בארץ־ישראל

(50 נקודות)
(ראו בנספח: לפניך קטע מקור מנאום שנשא הורדוס לעם היהודי.)

א. לפניך קטע מקור מנאום שנשא הורדוס לעם היהודי.
קרא את הקטע וענה על השאלות שאחריו.
– על פי מה שלמדת, מדוע רצה הורדוס להשיג את תמיכת העם היהודי? הבא שתי סיבות.
– על פי הקטע, הסבר כיצד ניסה הורדוס לרכוש את אהדת העם היהודי. בסס את תשובתך על שתיים מן הפעולות שלו שמוזכרות בקטע.

(30 נקודות)

ב. – הצג שני הבדלים בין השלטון העקיף ובין השלטון הישיר שהנהיגו הרומאים בשטחים שכבשו.
– הסבר אחד מן הגורמים שהובילו לשלטון הישיר של רומא ביהודה.

(20 נקודות)

3. מ"עם המקדש" ל"עם הספר"

(50 נקודות)

א. הסבר והדגם את החשיבות של בית המקדש לעם היהודי בתחום הדתי ובתחום הכלכלי־חברתי.

(20 נקודות)

ב. הסבר כיצד תרמו חכמי יבנה לשינוי שעבר עם ישראל מהיותו "עם המקדש" להיותו "עם הספר".
בסס את תשובתך על שלוש דוגמאות.

(30 נקודות)

4. מרד בר כוכבא

(50 נקודות)

א. הסבר שלוש מן הסיבות למרד בר כוכבא.
הצג שני גורמים שסייעו להצלחת המרד בתחילתו.

(25 נקודות)

ב. ההיסטוריון יהושפט הרכבי טען שמרד בר כוכבא היה אסון כבד כי בעקבותיו הורע המצב של היהודים במידה רבה מאוד.
הסבר טענה זו, ובסס אותה על שלוש עובדות היסטוריות.

(25 נקודות)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

נספח – המקורות

קטע 1

בימים ההם חנה שמעון על גֶּזֶר והקיף אותה במחנות [...] ויעלו אנשי העיר עם נשיהם וטפם [ילדיהם] על החומה, ויקרעו את בגדיהם ויצעקו בקול גדול ויבקשו משמעון לתת להם ימין*, ויאמרו: אל תעשה לנו כרשעתנו, כי אם כרחמיך. ויֵעָתר להם [הסכים לבקשתם] שמעון ולא נלחם עימם. ויגרש אותם מן העיר, ויטהר את הבתים אשר היו בהם פסילים, וכך בא אליה בזמרה ובברכה. [...] ויגרש ממנה כל טומאה ויושב בה אנשים העושים [מקיימים] את התורה, ויבצר אותה ויִבן לו בה בית.

- לתת להם ימין – ביטוי שפירושו לעשות שלום.

(מקבים א, [תרגום: א' רפפורט], פרק יג, פסוקים 43–48, יד יצחק בן צבי, 2004, עמ' 304–306)

קטע 2

הורקנוס כבש גם את אֲדוֹרַיִם ואת מָרֵשָׁה, ערי אדום, והכריע את כל האֲדוֹמים, והרשה להם להישאר בארץ אם יימולו [יעברו ברית מילה] ויאותו [יסכימו] לקיים את חוקי היהודים. והללו קיבלו על עצמם מאהבת ארץ אבותם גם את המילה וגם להשוות את שאר הליכות חייהם לאלו של היהודים. ומאותו זמן ואילך היו הללו יהודים.

(י' בן מתתיהו, קדמוניות היהודים, [תרגום: א' שליט], כרך שלישי, ספר י"ג, 257–258, מוסד ביאליק, 1963, עמ' 97)

לפניך קטע מקור מנאום שנשא הורדוס לעם היהודי.

אנשים בני עמי, סבורני שאינני צריך לדבר לפניכם על [כל] שאר הדברים שפעלתי בימי מלכותי, אף על פי שהם נעשו באופן שהכבוד שבא לי מהם מעט הוא, ורב [ממנו] הביטחון שהביאו לכם. שכן אפילו במצוקותיי הקשות ביותר לא הזנחתי את הדברים שהיו חשובים לצורכיכם, וגם במעשי הבניין שלי פעלתי לטובתכם יותר מלטובתי. וחושב אני שהבאתי ברצון האל את עַם היהודים לאושר שלא היה לו קודם לכן. [...]

הואיל ויודעים אתם את פרטי המפעלים שפעלנו בארץ ואת הערים שהקמנו בה ובמדינות שרכשנו, האדרנו את עמנו בפאר נהדר ביותר. ועכשיו אגלה [לכם] את המפעל שהנני מקבל עליי עתה לבצעו, והוא המפעל הקדוש והיפה מכל מה שנעשה בימינו. שכן את בית המקדש הזה בנו אבותינו לאל עליון אחרי שיבתם מבבל, והוא חסר מגודלו שישים אמה בגובה. [...]

אנסה לתקן את מה שנפגם מכפייה ומשעבוד בזמן הקודם, ולשלם לָאֵל ביראה שלמה על כל מה שזכיתי בו בימי מלכותי זו.

(מעובד על פי: י' בן מתתיהו, קדמוניות היהודים, [תרגום: א' שליט], כרך שלישי, ספר ט"ו, 382–387, מוסד ביאליק, 1963, עמ' 198–199)

כל הבגרויות בהיסטוריה עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/history